

GULAG-X-CZ

Výroční zpráva Gulag.cz, z.s.

2023

OBSAH

Úvodní slovo / 3

Čím se zabýváme / 4

Expedice a výzkum / 5

Vzdělávání / 8

Dokumentární filmy / 10

Výstavy / 11

Akce pro veřejnost / 12

Současné Rusko a Ukrajina / 15

Sociální sítě / 17

Plány do budoucna / 17

Finanční zpráva / 18

O organizaci / 20

ÚVODNÍ SLOVO

Rok 2023 a pokračující ruská válečná agrese proti Ukrajině v plné míře ukázaly, jaké nebezpečí hrozí, když se společnost (mám na mysli především tu ruskou) plně nevyrovná se svou temnou minulostí. A jaké důsledky to má dnes pro nás v České republice.

Mezi miliony obětí sovětských poprav, deportací a Gulagu byly i tisíce Čechů, ovšem tato historie je dnes velmi málo známá. Kdyby v širším povědomí figurovaly informace o 1 500 popravených Čechů v sovětském Rusku, o tom, jak zle dopadli mnozí z Čechů, co odjeli do Sovětského svazu nadšeně budovat komunismus, možná by dnes měla Putinova propaganda u nás mnohem obtížnější pozici.

Proto se snažíme na tyto dávné příběhy stále upozorňovat, stejně tak i na novodobé zločiny ruského režimu na Ukrajině a represe proti svým vlastním občanům, mezi nimiž jsou bohužel i někteří naši kolegové ze sdružení Memorial.

Gulag, jakožto systém lágrů a vězeňských zařízení, v němž trpí i političtí vězni, v Rusku totiž nikdy nepřestal existovat. Jen se po roce 1960 přejmenoval a pohltil méně osob. Za Brežněva v 60.–80. letech do něj zavírali disidenty a nyní za Putina novodobé politické vězně, kterých je podle monitoringu sdružení Memorial už téměř 800, v realitě však nejspíš několikanásobně více.

Dnes už se tento systém oficiálně nejmenuje GULAG (Hlavní správa táborů), ale je to FSIN, což je zkratka Federální služby výkonu trestu.

Ovšem FSIN zcela přirozeně navazuje na GULAG (do roku 2005 to byl GUIN, Hlavní správa výkonu trestu), nikdy nikdo neudělal tlustou čáru, přechod k dnešku je plynulý, jenom tábory se oficiálně přejmenovaly na kolonie a už nedochází k masovému zneužívání otrocké práce vězňů.

Ostatně i kolonie IK-3 ve městě Charp na polárním Urale, kam byl na samém konci roku 2023 převezen Alexej Navalnyj, se na svém webu hrdě hlásí k tomu, že vznikla přímo z tábora Gulagu. V letech 1947–1953 zde vězni stavěli nesmyslnou a nikdy nedokončenou transpolární železnici (tu samou, kterou jsme podrobně mapovali na třech expedicích Gulag.cz a s jejímiž výsledky dodnes intenzivně pracujeme). Stejně tak přímo na místě bývalého lágru stalinského gulagu ve městě Poľma v Mordvinsku sedí i Jurij Dmitrijev, historik Memorialu, který se stal nepohodlný Putinovu režimu svým neúnavným hledáním obětí stalinských poprav a poukazováním na paralely s dneškem. Mimochodem právě Juriji Dmitrijevi, sdružení Memorial i českým obětem je věnována naše největší putovní výstava „Sandarmoch, kde stromy mají tváře“, kterou jsme v roce 2023 představili v Opavě a v Plzni.

Na všechny tyto souvislosti se snažíme upozorňovat, pořádáme debaty, výstavy, promítání našich vlastních dokumentárních filmů a velký důraz klademe na vzdělávání nejmladší generace. Právě pro ni jsme v roce 2023 připravili unikátní vzdělávací program Gulag XR využívající virtuální a rozšířenou realitu, který kombinuje výsledky naší archivní a dokumentační činnosti.

Snažíme se navracet do českého vědomí informace o českých obětech sovětských represí a upozorňujeme i na zločinnost současného ruského režimu. Podporujeme naše pronásledované kolegy z ruského sdružení Memorial, oceněného v roce 2022 Nobelovou cenou míru. Ti neúnavně upozorňují na nutnost vyrovnání se s vlastní minulostí, aby nedocházelo k novým zločinům, jako je válka proti Ukrajině. Úzce spolupracujeme s českou pobočkou Memorialu, s níž jsme personálně propojeni.

Jsm rádi, že naše činnost nachází stále větší odezvu v české společnosti, a jsme velice vděční všem, kdo nás podporují, ať už morálně, nebo finančně. Tato pomoc je pro nás nesmírně důležitá a bez ní bychom v naší činnosti nemohli pokračovat. Děkuje.

Štěpán Černoušek, předseda Gulag.cz

ČÍM SE ZABÝVÁME

Jak vypadaly tábory Gulagu a místa spojená se sovětskými represemi? Jak tato historie zasáhla konkrétní lidi a jejich rodiny? A jak to vše souvisí s dneškem? Na tyto otázky se snažíme odpovídat naší činností. Tu lze dlouhodobě rozdělit na dokumentační a popularizační.

Dokumentujeme opuštěné tábory Gulagu na Sibiři či ve Střední Asii, k čemuž používáme moderní technologie i archeologické postupy. V roce 2023 jsme sice neuspořádali žádnou novou expedici, ale zato jsme intenzivně zpracovávali výsledky předchozí výpravy do Kazachstánu a zároveň se chystali na další expedici do Kyrgyzstánu.

Dokumentujeme také jednotlivé příběhy a osudy. Soustředíme se na zapomenuté příběhy spojené s Českou republikou a Slovenskem, občas zpracujeme i jiné silné příběhy z dalších zemí. Daří se nám dosud nacházet přímé pamětníky či jejich potomky, kteří jsou ochotni se podělit o svou zkušenost. Díky přístupu do ukrajinských i ruských archivů (kam se stále ještě dostaneme i díky spolupráci s ruským Memorialem) pak můžeme tato vyprávění doplnit a doprovodit řadou dalších informací a dokumentů. V roce 2023 jsme tak například zveřejnili příběh 80 Čechů popravených v září 1938 v ukrajinském Žitomíru, doprovozený vyprávěním dcery jednoho z nich. Velký ohlas měl také dosud neznámý příběh Ivana Kováče ze Slovenska, který strávil část svého věznění v Gulagu společně s Alexandrem Solženicynem a stal se jedním z předobrazů jeho „Jednoho dne Ivana Děnísoviče“.

Výsledky této naší činnosti se snažíme co nejvíce přiblížit veřejnosti, a to nejen té české. Většina našich výstupů je přeložena do angličtiny, ruštiny a v některých případech i do dalších jazyků. Příběhy pamětníků i další texty o historii Gulagu publikované v našem virtuálním muzeu přitáhly v roce 2023 pozornost téměř

63 akcí s více než **4 800** návštěvníky v ČR i zahraničí

Přes **200** proškolených pedagogů a budoucích učitelů

Workshopy a besedy pro **740** žáků základních a středních škol

119 tisíc návštěv virtuálního muzea Gulag Online ze 135 zemí světa

120 tisíc čtenářů z celého světa. Některé příběhy zpracováváme ve formě krátkých filmových dokumentů. Ty jsme například využili pro účely vzdělávacího programu Gulag XR, kde ovšem kromě videí najdete i komiks s rozšířenou realitou nebo průchod táborem Gulag ve virtuální realitě, který byl zpracován na základě naší dokumentace opuštěných lágrů na Sibiři. Vytváříme také dokumentární filmy z našich expedic. V roce 2023 jsme dokončovali dokument Step a mráz o naší výpravě do Kazachstánu, který bude mít premiéru v březnu 2024.

V roce 2023 jsme promítali také dokumentární film Strážci paměti o ruském sdružení Memorial, jeho činnosti i současném pronásledování ruskými úřady, kdy mnozí jeho spolupracovníci museli opustit Rusko a někteří našli azyl i u nás v České republice. A s tím souvisí i nový směr naší činnosti – pomáháme pronásledovaným ruským aktivistům působícím na poli historie sovětských represí a upozorňujeme na osudy novodobých ruských politických vězňů. Pořádáme na toto téma besedy a také workshopy, na nichž může kdokoli napsat dopis politickým vězňům. To je jeden z mála způsobů, jak jim v jejich současné situaci alespoň trochu pomoci.

EXPEDICE A VÝZKUM

Naše projekty se opírají o výsledky našeho vlastního výzkumu a expedic po stopách bývalých táborů Gulagu. Dokumentujeme současnou podobu lágrů a jejich pozůstatků včetně nalezených předmětů a dalších stop vedoucích k příběhům obětí a pamětníků.

- Uskutečnili jsme již čtyři výpravy na Sibiř: v srpnu 2009, v březnu 2011, v září 2013 jsme mapovali pozůstatky táborů Gulagu podél tzv. Mrtvé trati a v srpnu 2016 jsme se vydali do pohoří Kodar v Zabajkalském kraji na Mramorovou soutěsku, kde jsme dokumentovali tábory sloužící k těžbě uranu.

119 tisíc návštěv ze **135** zemí světa za rok 2023

– 21,5 tisíc z Ruska

– 19,8 tisíc z USA

– 15 tisíc z ČR

– 10,8 tisíc z Polska

- V roce 2021 jsme zmapovali pozůstatky nacistických táborů ve staré Karvině.

- Téhož roku jsme se vydali mapovat sovětské represe a jejich český kontext v Kazachstánu. Zpracování výsledků této expedice z roku 2021 přerušilo dění v souvislosti s pandemií Covid-19 a zejména pak začátek ruské agrese na Ukrajině. Materiály jsme proto zpracovávali v průběhu roku 2023.

- Pro rok 2024 připravujeme expedici po stopách represí v Kyrgyzstánu a s nimi spojenými osudy československých občanů.

Expedice Kazachstán

Náš tým se v listopadu 2021 vydal do Kazachstánu, do jehož dnešní podoby se nesmazatelně vepsal sovětský státní teror. Přes milion Kazachů zemřelo v důsledku hladomoru, další miliony lidí byly do tamních nehostinných stepí deportovány z celého tehdejšího Sovětského svazu. Pozůstatky pracovních táborů jsou dodnes uchovány v magické kazašské krajině i v paměti místních obyvatel. Tyto represe zasáhly i stovky Čechů a občanů Československa.

Po celý rok 2023 jsme na základě našich objevů připravovali v první řadě speciální webovou stránku **www.expedicekazachstan.cz**, která sdružuje všechny výsledky naší expedice a zpřístupňuje je veřejnosti v české i anglické jazykové verzi.

Z naší cesty vznikl také dokumentární film ***Step a mráz*** (51 min.), který přináší svědectví o temné minulosti této postsovětské země, rámované dobrodružnou cestou napříč nelítostnou zimní krajinou. V průběhu roku 2023 jsme se věnovali postprodukci a přípravě filmu pro premiéru a následující sérii projekcí a besed na jaře 2024. Trailer k filmu je dostupný na našem YouTube kanálu **www.youtube.com/@GULAGcz**.

Virtuální muzeum Gulag Online

Virtuální muzeum je výsledkem dlouhodobé dokumentační činnosti našeho týmu. Jeho cílem je přiblížit základní podobu a rozměr sovětských represí na základě virtuální rekonstrukce tábora Gulagu, konkrétních lidských osudů a příběhů, sbírky 3D předmětů, dokumentů a mapových podkladů.

Na portálu Gulag Online průběžně přibývají dosud neznámé osudy převážně českých obětí Gulagu. Doplnujeme i texty popisující další rozměry represí – deportace jednotlivých národů, popravy, protisovětská povstání. Snažíme se poukázat na širší evropský rozměr sovětských represí. Muzeum je přístupné samostatně na <https://gulag.online> v pěti jazykových mutacích.

I v roce 2023 jsme publikovali nové příběhy, byli jsme v kontaktu s příbuznými obětí i s archivy a kolegy na Ukrajině a v Rusku, kteří stále dokáží zajistit přístup k tamním zdrojům informací. Díky tomu dál pátráme v historii Gulagu a sovětských represí a průběžně výsledky našeho výzkumu zpracováváme a zveřejňujeme.

Za rok 2023 jsme zpracovali několik unikátních materiálů a neznámých příběhů:

- **Jeden statečný: Nikolaj Braun a jeho básně proti invazi 1968**
- **Největší masová vražda Čechů v SSSR**
- **Gulag a sovětské represe – počty obětí z řad Čechů, Slováků, Poláků a Němců**
- **Reflexe sovětských represí ve střední Evropě**
- **Ivan Kováč – Z Prahy do gulagu za Solženicynem**

Publikovali jsme také dalších osm příběhů přeživších Gulagu ze Slovenska, Polska, Německa i Ruska, které byly zpracovány pro vzdělávací projekt Gulag XR (více níže).

VZDĚLÁVÁNÍ

Gulag XR

V roce 2023 jsme dokončili náš největší projekt (nejen) tohoto roku – inovativní vzdělávací program Gulag XR, který se zaměřuje na edukaci prostřednictvím moderních technologií. Za pomoci virtuální a rozšířené reality, komiksu a videí slouží učitelům při výuce moderních dějin a žákům umožňuje interaktivním způsobem odhalit realitu sovětských represí včetně jejich evropského (i českého) rozměru. Projekt vznikl v rámci programu Erasmus+ a je dostupný v 5 jazykových mutacích (CZ, EN, PL, DE, SK). Pro rok 2024 plánujeme také ruskou verzi.

V průběhu roku jsme s programem vyrazili do škol napříč celou republikou. Zhruba 320 žáků 2. stupně základních škol a středních škol prošlo testovacími workshopy. Naši lektori s programem seznámili na dvě stovky učitelů, budoucích pedagogů a edukátorů a představili jsme jej stovkám návštěvníků veřejných akcí.

Názory žáků...

„Normálně v dějepisu probereme všechno do 2. světové války, a to ostatní všichni předpokládají, že si zjistíme sami. Věci, které jsou nám nejbliž, se vůbec neučíme.“

„Všichni jsme věděli, že nějaký Gulag existuje, ale až díky tomuto programu víme, co to opravdu bylo, jak se tam žilo a jak to vypadalo.“

„Líbí se mi na tom, jak je to interaktivní, že to není jen suché vyprávění. Hrozně se mi líbilo, jak tam byla ta svědectví, to vyprávění, napojení na moderní technologie. To jsem ještě nikdy neviděl.“

Celý program je volně dostupný včetně aplikací pro virtuální a rozšířenou realitu i komiksu a videí spolu s potřebnými návody a podrobnými metodikami pro učitele na webu www.gulagxr.eu.

Ohlasy v médiích: <https://www.gulagxr.eu/cs/ohlasy>

Počítačová hra o Gulagu

Naše organizace se v rámci programu EU pro výzkum a inovace Horizon zapojila do mezinárodního projektu MEMENTOES. Ten spojuje paměťové a muzejní organizace s herními vývojáři. Výsledkem budou tři počítačové hry založené na poznání minulosti.

Hra, na jejímž vývoji se podílí naše organizace, seznámí hráče s náročnými tématy souvisejícími se sovětskými represemi. Vzhledem k tomu, že bude určena nejen školám a vzdělávacím institucím, ale bude dostupná i na hráchských platformách, předpokládáme rozšíření naší cílové skupiny o zcela novou komunitu. Dostane se tak k mnoha uživatelům, kteří by si za jiných okolností cestu k tématu Gulagu hledali jen stěží. Uvedení hry je v plánu na rok 2025.

DOKUMENTÁRNÍ FILMY

Během expedic naše bádání ve spolupráci s profesionálními kameramany a režisérem zpracováváme do podoby dokumentárních filmů. S těmi potom vyrážíme do kin po celé České republice i do zahraničí. Filmy promítáme také ve školách a součástí projekcí pravidelně bývají besedy s tvůrci nejen o filmu samotném, ale i na související historická, politická a společenská témata.

Natáčíme i krátké filmy související s osudy perzekvovaných Čechů v SSSR či s pronásledováním našich ruských kolegů ze sdružení Memorial. Některé z našich filmů zakoupila i Česká televize a dostupné jsou také online na platformě DAFilms nebo YouTube.

V roce 2023 jsme realizovali desítku projekcí a besed s filmy *Strážci paměti* a *Cesta do Gulagu*. *Cesta do Gulagu* byla 14. března vysílána na ČT 2.

Strážci paměti (2022) – dokumentární film o našem partnerském sdružení Memorial z Ruska, o jeho likvidaci a vyhrčené situaci po začátku války na

Ukrajíně, kdy mnozí členové Memorialu byli nuceni Rusko opustit. Někteří zamířili do České republiky.

Cesta do Gulagu (2019) – snímek o třetí expedici týmu Gulag.cz k pozůstatkům opuštěné železnice na severní Sibiři, na níž vznikly první podklady pro virtuální muzeum a pro související prohlídku Gulagu ve virtuální realitě.

Naše hlavní úsilí bylo ale v průběhu roku 2023 soustředěno na dokončení a přípravu zveřejnění nového dokumentárního filmu ***Step a mráz***, který mapuje naši další expedici po stopách lágrů v Kazachstánu (viz výše v kapitole Expedice a výzkum).

Trailery, teasery a další ukázky z našich filmů je možno zhlédnout na našem YouTube kanálu www.youtube.com/@gulagcz.

VÝSTAVY

Na různých místech ČR, v galeriích i ve veřejném prostoru realizujeme pravidelně výstavy. Jejich prostřednictvím se lidé mohou seznámit jak s výsledky naší činnosti (expedice, archivní výzkum), tak i s širším pohledem na téma sovětských represí a jejich přesahem do současnosti, kdy Putinův režim opět pronásleduje své odpůrce.

Sandarmoch – kde stromy mají tváře

Jedná se o náš hlavní a doposud největší výstavní projekt, o popravišti z dob stalinského teroru a jeho objeviteli Juriji Dmitrijevi – dnes vězněném ruským režimem. V letech 1937–1938, kdy vrcholily stalinské represe, bylo v Sandarmochu popraveno přes 6 tisíc osob 56 národností. Vedle mnoha Rusů, Karelů, Finů, Ukrajinců a dalších evropských i sovětských národností zde zahynulo i šest Čechů. Sandarmoch neupadl v zapomnění hlavně díky historiku Juriji Dmitrijevi ze sdružení Memorial. Dmitrijev spolu s kolegy z petrohradského Memorialu přesnou polohu Sandarmochu objevil v roce 1997

a v dalších letech se jim podařilo zdokumentovat a dohledat jména většiny popravených. Zpočátku ruské úřady práci Memorialu a Dmitrijeva podporovaly. Ale poté, co se v roce 2014 Dmitrijev otevřeně postavil proti ruské agresi na Ukrajině, začal být pronásledován a v současnosti je za vykonstruované provinění odsouzen k 15 letům pobytu v lágru.

Součástí výstavy jsou také umělecká díla převážně ruských autorů reflektující tragické důsledky nedořešené ruské minulosti. Do výzvy pro vytvoření uměleckých děl, se přihlásili i umělci z Ukrajiny, Česka, Estonska, Polska, Německa, Slovenska, Nizozemska a USA. Část těchto děl byla vydražena ve veřejné aukci a výtěžek byl věnován na humanitární pomoc Ukrajině.

Výstava byla zahájena 5. srpna 2022 v Praze, následovala zastavení v Brně, Liberci a během roku 2023 jsme výstavu představili v Opavě a Plzni. Výstava byla pro veřejnost zdarma přístupná.

Andrej Sacharov – člověk epochy

V rámci připomínky srpnových událostí roku 1968 jsme na akci NeverMore 68 v roce 2023 představili také tuto venkovní výstavu o životě Andreje Sacharova, jaderného fyzika, nejznámějšího sovětského disidenta a obhájce lidských práv. Jedná se o český překlad ruské výstavy dříve připravené Sacharovovým centrem v Rusku. V ČR byla výstava poprvé uvedena u příležitosti 100. výročí narození Andreje Sacharova v roce 2021 ve Valdštejnské zahradě v Praze.

Memorial proti válce

Výstavu ilustrací o současném protiválečném úsilí ruského sdružení Memorial, které v Rusku čelí pronásledování, jsme v říjnu 2023 uvedli na Katedře slavistiky Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Autorkou panelů je dvorní kreslířka Memorialu Lilja Matvějeva.

AKCE PRO VEŘEJNOST

Po celý rok pořádáme mimo výstavy a projekce filmů s debaty (viz výše) i spoustu dalších akcí pro veřejnost od přednášek a besed po workshopy. Zaměřujeme se na temnou sovětskou minulost i současnost, kdy se zároveň snažíme upozorňovat na nebezpečí vývoje v dnešním Rusku. Připomínáme případy politických vězňů i dalších nespravedlivě perzekvovaných. Každý rok uspořádáme několik desítek veřejných akcí. Zde je přehled některých z nich za rok 2023:

Smrt tyrana. Den poté

Během komponovaného odpoledne u příležitosti 70. výročí úmrtí Stalina a Gottwalda jsme odpromítali archivní dobové materiály včetně vzpomínek pamětníků i náš dokumentární film *Strážci paměti*. Hlavním bodem programu byla beseda s Irinou Ščerbakovou, jednou ze zakladatelek sdružení Memorial, ruským politologem Kirillem Rogovem, profesorem Filozofické fakulty Karlovy univerzity Janem Rychlíkem, který se zaměřuje na moderní dějiny střední a východní Evropy, a Danielou Kolenovskou, vedoucí Katedry ruských a východoevropských studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy (5. 3., Praha)

Festival Slunovrat

Asi 120 žáků opavských základních a středních škol se v rámci programu festivalu zúčastnilo workshopů ke vzdělávacímu programu Gulag XR. Proběhla také prezentace pro veřejnost, kterou svou účastí podpořila i spisovatelka Karin Lednická. Předseda naší organizace Štěpán Černoušek se ujal také moderování besedy s profesorem Andrejem Zubovem. (22.–24. 6., Opava)

NeverMore 68

Zúčastnili jsme se vzpomínkové kulturní akce u příležitosti výročí invaze vojsk Varšavské smlouvy do Československa. Návštěvníky jsme seznámili se vzdělávacím programem Gulag XR, možnostmi napsat dopisy na podporu politických vězňů v Rusku a představili jsme činnost naší partnerské organizace Memorial. V naší režii proběhla také beseda s Alexejem Makarovem, ruským historikem a archivářem spolupracujícím s organizací Memorial. (21. 8., Praha)

Prezentace knihy KGB proti Sacharovovi

Společně s organizací Memorial a Slovanskou knihovnou jsme uspořádali prezentaci knihy „Objekt sledování. KGB proti Andreji Sacharovovi“, která

vyšla (v ruštině) v Moskvě právě díky Memorialu. Prezentace byla doprovázena besedou s jedním z autorů knihy Borisem Bělenkinem a novinářem a bývalým disidentem Janem Urbanem. (13. 9., Praha)

Paměť národa na Strahově

Společně s Pamětí národa jsme připravili celodenní program na strahovském stadionu. Zájemci si mohli vyzkoušet vzdělávací program Gulag XR včetně rozšířené a virtuální reality, zhlédnout dokumentární film *Strážci paměti* o organizaci Memorial, zúčastnit se besedy s jeho členy z Ruska (Boris Bělenkin, Irina Ostrovskaja) nebo si poslechnout akustický koncert Juliji Balabanové, programové ředitelky virtuálního muzea Perm-36 a písničkářky z Ruska. (24. 9., Praha)

Navracení jmen

Pietní setkání se koná každoročně 29. října v předvečer ruského Dne paměti obětí politických represí v různých městech Ruska i jinde po celém světě, kdy jsou nahlas čtena jména obětí sovětských represí. V roce 2023 jsme akci pro veřejnost uspořádali už po sedmé u Pomníku obětem komunismu na Újezdě

setkali se stovkami zájemců, kterým jsme představili naše projekty. Ve foyer Divadla X 10 mohli návštěvníci spolu s námi napsat dopis na podporu politických vězeňkyň a vězňů v Rusku a ve Vzdělávací tramvaji jsme prezentovali program Gulag XR. (17. 11., Praha)

UAukce

U příležitosti 1. výročí začátku ruské agrese proti Ukrajině jsme společně s organizací Nesehnutí uspořádali dobročinnou online aukci tří desítek uměleckých děl od převážně ruských umělců a umělkyní. Vybrat se podařilo 123 500 Kč. Z prostředků byly pořízeny například filtry a dezinfekce na čištění pitné vody pro organizaci působící v ukrajinském Mykolajivu nebo generátory elektřiny pro iniciativu pomáhající přeživším sexuálního násilí. Finanční pomoc pro rekonstrukci domů poničených raketovými útoky získala také česká komunita v Žitomíru.

v Praze. Mezi miliony obětí sovětského státního teroru byly i tisíce Čechů a občanů Československa. Jejich jména včetně krátkých medailonků jsme pro návštěvníky připravili a na místě rozdávali v české i ruské verzi. V roce 2023 jsme poprvé uspořádali také online verzi, kdy nám mohli zájemci video se čtením jmen natočit a zaslat s předstihem. V den připomínky jmen obětí jsme všechny nahrávky zveřejnili na našich sociálních sítích.

V roce 2023 jsme si jako každý rok mimo to 5. srpna připomněli jména zavražděných během Velkého teroru v letech 1937–1938 v ruském Sandarmochu. Akce v tento den probíhá tradičně souběžně v desítkách měst po celém světě, včetně Ruska.

Debata o politickém vězeňství v Rusku a Bělorusku

V rámci akce Týden svobody jsme v Anti.kvariátu Dejvického divadla uspořádali debatu s bývalou politickou vězeňkyní Volhou Harbunovou z Běloruska a lidskoprávním aktivistou Alexandrem Čerkasovem z Ruska. (12. 11., Praha)

Korzo Národní

Zúčastnili jsme se oslav Dne boje za svobodu a demokracii ve spolupráci s Díky, že můžeme. Ve stánku v Občanském sektoru u Národní třídy jsme se osobně

Foto: Sergej Markelov / Tx7

SOUČASNÉ RUSKO A UKRAJINA

Sledujeme a upozorňujeme na současné dění v Rusku, protiválečné protesty i překrucování sovětské minulosti zneužívané k obhajobě agresivní války. Pomáháme našim kolegům z ruských paměťových a lidskoprávních institucí, kteří se ocitli v ohrožení (Memorial či původní muzeum Perm-36).

Spolupráce s Memorialem

S ruským sdružením Memorial, nositelem Nobelovy ceny míru za rok 2022, spolupracujeme velmi úzce. Pomáháme se zachováním jeho činnosti od začátku ruské agrese proti Ukrajině, kdy mnozí jeho spolupracovníci byli nuceni Rusko opustit.

Jsme personálně i administrativně propojení s českou pobočkou Memorialu. Díky tomu do českého prostředí přinášíme řadu aktuálních informací a zprostředkováváme setkávání a besedy se členy Memorialu z Ruska, kteří aktuálně ve většině žijí v emigraci v Evropě i v ČR.

Ve spolupráci s Memorialem také realizujeme mnohé naše akce – například besedy k filmu Strážci paměti, debaty za účasti členů Memorialu, výstavy (Memorial proti válce, Sandarmoch – kde stromy mají tváře) a další.

Psaní dopisů politickým vězňům v Rusku

Pravidelně organizujeme workshopy psaní dopisů na podporu nespravedlivě vězněných žen a mužů v Rusku. V roce 2023 jsme pod vedením našich lektorů uspořádali 8 workshopů s více než 200 účastníky. Ve spolupráci s Memorialem ČR jsme připravili také podrobný návod na to, jak napsat dopis do ruského vězení, včetně příběhů jednotlivých vězňů. Dostupný je volně na našem webu.

Monitoring případů politických vězňů v Rusku

Sledujeme případy současných politických vězňů, mezi kterými jsou i členové Memorialu (Jurij Dmitrijevič, Oleg Orlov). Detailní informace o těchto případech přinášíme do českého prostředí.

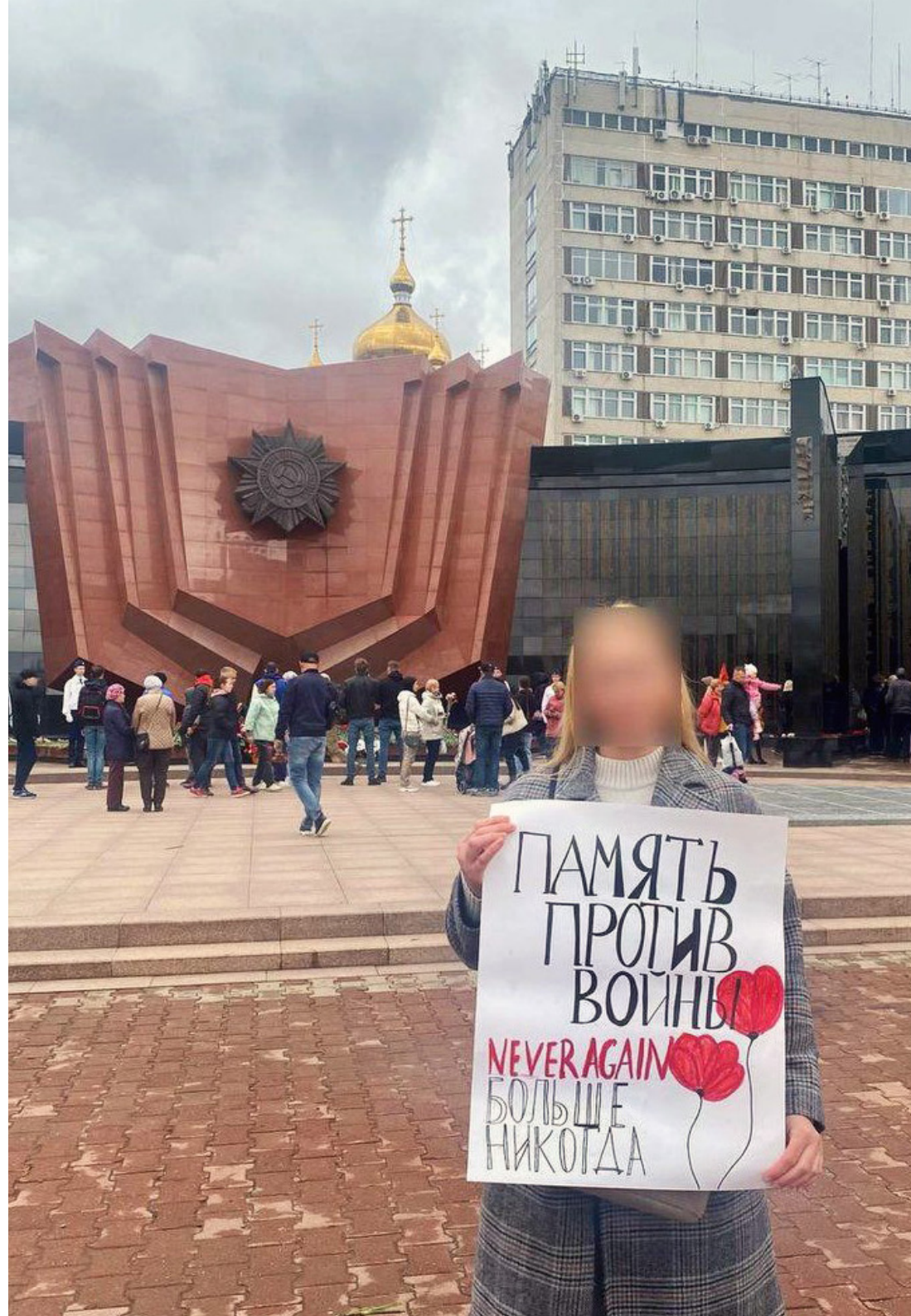
Hlasy války

Pravidelně publikujeme rozhovory s Ukrajinci, kteří přežili ruskou okupaci. Jedná se o společný projekt evropských poboček Memorialu a Charkovské lidskoprávní skupiny, který si klade za cíl, aby životní příběhy tisíců Ukrajinců nejen mohly být slyšeny v reálném čase, ale také nebyly zapomenuty v budoucnosti. Rozhovory publikujeme ve formě textu v češtině a videa v původním znění s titulky.

Přehledy protiválečných protestů v Rusku

Ruský režim tvrdě pronásleduje lidi, kteří odsuzují válku proti Ukrajině. I přesto se mezi obyvateli Ruska doposud najdou tací, kteří se nebojí vyjádřit svůj názor a podporovat Ukrajinu. Dobrovolníci ruského Memorialu bedlivě sledují veškeré dění v dané oblasti a každý týden zveřejňují přehledy ruských protiválečných protestů. Společně s českým Memorialem přinášíme tyto přehledy do českého prostředí.

SOCIÁLNÍ SÍŤ

5 840 sledujících na Facebooku

1 100 sledujících na Instagramu

1 400 odběratelů na YouTube

– Nejúspěšnější příspěvek na Facebooku

1 030 reakcí | **139** sdílení | **40 458** dosah

Příběh slovenského právníka Ivana Kováče, který se setkal s Alexandrem Solženicynem v sovětských pracovních lágrech a stal se mu zdrojem informací o životě v Evropě a možná i jedním z předobrazů hlavního hrdiny povídky „Jeden den Ivana Děnísoviče“.

– Nejúspěšnější videa na YouTube

65 tisíc zhlédnutí dokumentárního filmu Cesta do Gulagu

40 tisíc zhlédnutí archivních záběrů z pohřbu Stalina a Gottwalda (70. výročí)

PLÁNY DO BUDOUCNA

Pro rok 2024 plánujeme **novou expedici**, tentokrát za českými stopami a doklady sovětského státního teroru **v Kyrgyzstánu**. Výsledkem bude dokumentární film a **speciální webová stránka**. Ty budeme v průběhu následujícího roku připravovat, abychom je na jaře 2025 mohli představit veřejnosti.

Budeme pokračovat v **rozvíjení našich vzdělávacích aktivit**, které máme v plánu rozšiřovat dále do škol po celé ČR. Navazujeme také spolupráci s dalšími vzdělávacími institucemi, knihovnami a muzei, které projevily zájem o náš vzdělávací program Gulag XR a filmové projekce s besedami.

V českém prostředí budeme i nadále akcentovat problematiku **lidských práv a politických vězňů** v Rusku ve spolupráci s organizací Memorial. Pro rok 2024 pak plánujeme velkou **výstavu s názvem „Putinova klec“**, věnovanou ženám a mužům nespravedlivě vězněným současným ruským režimem. Pokračovat budeme také v organizaci workshopů psaní dopisů na podporu těchto lidí.

Také v nadcházejícím roce budeme pokračovat v pořádání tradičních každoročních akcí (Navracení jmen, NeverMore 68, festival Slunovrat, filmové projekce a besedy) a zajišťovat další pokračování dříve vzniklých výstav. Pro příští rok plánujeme také nové výstavy, jako je zmíněná Putinova klec, **výstava věnovaná ženám v Gulagu** nebo hrdinům roku 1968, kteří za protest proti okupaci Československa skončili v sovětských lágrech.

Výčet položek
podle vyhlášky č. 504/2002 Sb.

ROZVAHA

ve zkráceném rozsahu

ke dni **31.12.2023**
(v celých tisících Kč)

Název a sídlo účetní jednotky

Gulag.cz, z.s.

Na Dolinách 524/40

Praha 4

14700

Česká republika

IČ
22822852

AKTIVA		Číslo řádku	Stav k prvnímu dni účetního období	Stav k poslednímu dni účetního období
B.	Krátkodobý majetek celkem	41	7 829,24	6 642,26
II.	Pohledávky celkem	52	0,00	0,00
III.	Krátkodobý finanční majetek celkem	72	7 829,24	6 642,26
	AKTIVA CELKEM	85	7 829,24	6 642,26
PASIVA		Číslo řádku	Stav k prvnímu dni účetního období	Stav k poslednímu dni účetního období
A.	Vlastní zdroje celkem	1	7 315,48	6 621,53
I.	Jmění celkem	2	7 315,48	6 621,53
B.	Cizí zdroje celkem	10	337,78	20,73
III.	Krátkodobé závazky celkem	21	477,76	17,13
IV.	Jiná pasiva celkem	45	36,00	3,60
	PASIVA CELKEM	49	7 829,24	6 642,26
Sestaveno dne: 30.06.2024 Razítko: Podpis odpovědné osoby:				
Odesláno dne:				
Odpovídá za údaje:			Štěpán Černoušek	

Poznámka:

Stavy jednotlivých účtů uvedených v aktivech rozvahy se zjišťují jako rozdíly obrátů stran Má dáti a Dal. Podle výsledku tohoto výpočtu vstupují do aktiv s kladným nebo záporným znaménkem. Stavy jednotlivých účtů uvedených v pasivech rozvahy se zjišťují jako rozdíl obrátů stran Dal a Má dáti. Podle výsledku tohoto výpočtu vstupují zůstatky do pasiv s kladným nebo záporným znaménkem. Výjimku představují účty 336, 341, 342, 343, 345 a 373, které jsou v ROZVAZE uvedeny v aktivech i pasivech, přičemž rozdíl stran vstupuje:

- a) do aktiv kladně - jestliže převažuje stav obrátu strany Má dáti nad stavem obrátu strany Dal,
- b) do pasiv kladně - jestliže převažuje stav obrátu strany Dal nad stavem obrátu strany Má dáti.

Výčet položek
podle vyhlášky č. 504/2002 Sb.

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY

ve zkráceném rozsahu

Název a sídlo účetní jednotky

Gulag.cz, z.s.

ke dni 31.12.2023
(v celých tisících Kč)

Na Dolinách 524/40

Praha 4

14700

Česká republika

IC
22822852

	Číslo řádku	Stav k rozvahovému dni		
		Hlavní činnost	Hospodářská činnost	Celkem
I. Spotřebované nákupy a nakupované služby	2	3 209,86	0,00	3 209,86
III. Osobní náklady	13	5 134,89	0,00	5 134,89
V. Ostatní náklady	21	881,24	0,00	881,24
Náklady celkem	39	9 225,99	0,00	9 225,99
I. Provozní dotace	41	8 696,61	0,00	8 696,61
II. Přijaté příspěvky	43	126,81	0,00	126,81
III. Tržby za vlastní výkony a zboží	47	402,57	0,00	402,57
IV. Ostatní výnosy	48	0,00	0,00	0,00
Výnosy celkem	61	9 225,99	0,00	9 225,99

Sestaveno dne:	Razítko:	Podpis odpovědné osoby:
30.06.2024		
Odesláno dne:		
E-mail:	Odpovídá za údaje:	Štěpán Černoušek
	Telefon:	

O ORGANIZACI

Název: Gulag.cz, z. s.

Právní forma: spolek

Sídlo: Zenklova 37/2, Praha 8, 180 00

IČ: 22822852

E-mail: info@gulag.cz

Telefon: +420 725 787 527

Číslo účtu: 7067842001/5500

Web: www.gulag.cz

Založeno: 28. prosince 2009

Lidé

Předseda: Štěpán Černoušek

Výkonná a finanční ředitelka: Petra Černoušková

PR a média: Magdaléna Hájková

Projektová manažerka: Alexandra Skorvid

Redakce a výzkum: Judith Krulišová

Produkce: Viktorie Kovářová

Zahraniční spolupráce: Nela Laryšová

GULAG✖CZ